

SPECIFICUL PROCESULUI DE PROGNOZARE A EVOLUȚIEI ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN ACTUALA SITUAȚIE POLITICO-ECONOMICĂ

ZINOVIA TOAC, dr., ASEM
ZAHARIA OLĂRESCU, cercet. t., INCE

In the forecast of macroeconomic indicators appear a number of problems related to the inability to predict the behavior of different conjunctural economic situations such as risks and shocks received both internally and externally and often plays the decisive role in the development of national economy. Yet not as uncertain as the current situation, future forecasting and modeling situations is unquestionably imperative.

Key words: forecasting, economic development, macroeconomic models, growth factors.

În procesul de prognozare a indicatorilor macroeconomici apar un șir de probleme legate de imposibilitatea de a prevedea comportamentul conjunctural a diferitelor situații economice cum ar fi riscurile și ocurile parvenite atât din interiorul țării cât și din exterior și care deseori joacă rolul decisiv în evoluția economiei naționale. Și totuși, cât nu ar fi de incert situația actuală, prognozarea și modelarea situațiilor viitoare este un imperativ indiscutabil.

Cuvinte cheie: prognoza, evoluție economică, modele macroeconomice, factori de creștere.

JEL Classification: E17, E27, C00, C01

Introducere. În decurs de mai mulți ani, la comanda Ministerului Economiei, cercetătorii științifici ai Institutului Național de Cercetări Economice (INCE) sunt preocupați de elaborarea prognozelor indicatorilor macroeconomici ai Republicii Moldova pe termen mediu (în principal pe 3 ani). Elaborarea prognozelor este precedată de o analiză profundă a proceselor de dezvoltare economică din trecut cu depistarea principalelor tendințe și identificarea problemelor, impactul negativ al crizei influențelor distructiv procesul de dezvoltare a sectoarelor și ramurilor economiei naționale. Concomitent un grup de cercetători se ocupă de perfectarea și adaptarea modelelor macroeconomice existente la specificul economiei naționale și utilizarea acestora în procesul de prognozare a diferitelor scenarii de dezvoltare economică în concordanță cu direcțiile prioritare de dezvoltare a țării pe termen scurt și mediu.

O deosebită importanță ca valoare a acestor prognoze este determinată de gradul de veridicitate a lor, care la rândul său depinde în mare măsură de trendul explicit al fenomenelor economice prefigurate. Spre regret traiectoria dezvoltării economiei naționale nu se distinge printr-o stabilitate bine pronunțată. Atât în trecut cât și pe viitor economia țării este expusă unor ocuri și riscuri interne, dar și externe, care destabilizează situația și care nu pot fi prezise și cu atât mai mult-evitate.

Conținutul de bază. În procesul de lucru asupra prognozei s-a analizat un spectru larg de fenomene economice ca impactul negativ al crizei financiar-economice mondiale din anul 2008 și repercusiunile nefaste ale acesteia s-a înregistrat în situația socio-politică nefavorabilă din țară, de criza politică din țara vecină – Ucraina, de alți factori de influență atât negativi cât și pozitivi.

Evident este faptul că vulnerabilitatea statelor europene și a altor state din afara Europei începe să se manifeste și la începutul anului 2014, concomitent prognozele pentru perioada următoare sunt mai optimiste, presupunând finalitatea ei în viitorul cel mai apropiat pentru majoritatea absolută a țărilor. Economia unei țări, cum este cea a Republicii Moldova, nu poate fi cercetată și evaluată independent de evoluția economiei mondiale. Întrucât întrucât de nivelul înalt de dependență a țării de influxurile de remitențe, dar și de piețele de desfacere slab diversificate, materializarea acestor riscuri va depinde de situația economică din regiune. În aceste condiții, prognozele sunt influențate atât de evoluția remitențelor, consumului, cursului valutar și factorul climateric, cât și de evoluțiile economiilor UE și a Federației Ruse.

Deși economia țării în anul 2009 a avut de pierdut mult în rezultatul crizei financiar-economice mondiale, revenirea la situația de până la criză s-a produs destul de rapid. Deja în anul 2010 a fost depășit nivelul anului 2008 după volumul PIB. Anul 2011 a confirmat ireversibilitatea din criză printr-un trend pozitiv al dezvoltării țării, însă, vulnerabilitatea la valurile doilea al crizei mai rămâne destul de mare.

Anul 2012, afectat de seceta dezastruoasă, dar și de reducerea cererii externe, a frânat într-o oarecare măsură ritmurile de creștere a economiei din anii de după criză, fiind când un pas înapoi, care se cifrează la o reducere a PIB față de anul 2011 cu 0,7%. Următorul an – 2013 s-a dovedit a fi foarte favorabil, în primul

rând pentru agricultura rii, care a contribuit în cea mai mare parte la o majorare record a PIB (+8,9%) în comparație cu anul precedent. Acest succes al economiei naționale ar putea servi drept o bază solidă pentru progresele succesive în următorii ani, însă întrucât situația geo-politică din regiune (conflictul armat dintre Rusia și Ucraina), dar și situația socio-politică tensionată din interiorul rii nu permite de a miza cu certitudine pe o evoluție pozitivă și stabilă pe viitor. E greu de presupus care va fi și componenta puterii politice după alegerile parlamentare ce urmează să aibă loc în noiembrie curent, de care în mare măsură va depinde vectorul politicii economice a statului.

În aceste situații incerte, nu este deloc ușor de a întocmi scenarii de prognoză pentru următorii câțiva ani cu un înalt grad de veridicitate și științific argumentate. În anul 2014, cu certitudine, va fi unul din cei mai problematici, având în vedere cele menționate deja. Rezultatele activității economice pe parcursul primelor luni ale acestui an deja dau semnale alarmante. În condiții similare prognozarea indicatorilor macroeconomici devine și mai dificilă, iar marja de eroare poate fi destul de mare. Deci, nu este exclusiv scenariul întririi economiei rii într-un nou ciclu al recesiunii. Și totuși, cât nu ar fi de imprevizibilă situația actuală, prognozarea și modelarea situațiilor viitoare este un imperativ indiscutabil.

Premise de creștere economică pentru următorii ani

În pofida tuturor riscurilor și ocurențelor care pot avea loc și care pot influența negativ evoluția economiei naționale, există o multitudine de factori stimulatorii, care pot și în doi cazuri vor impulsiona benefic cursul ascendent al economiei rii, ori, în cel mai rău caz, vor fi în stare să atenueze la maximum impactul lor. Printre aceștia se consideră următorii factori.

1. Îmbunătățirea contextului economico-financiar la nivel mondial

În acest sens, în anul 2013, deja au fost implementate anumite măsuri. Printre acestea poate fi menționat parafarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană care a dus la trecerea la un alt nivel de integrare economică pe piața europeană. Condițiile optime pentru dezvoltarea economică sunt considerate *comerțul liber, libera concurență și lipsa barierelor tarifare*. Acțiunea întreprinsă în perioada 28-29 noiembrie 2013 la Vilnius a permis trecerea Republicii Moldova în zona de liber schimb. Această zonă prevede *eliminarea tarifelor, a cotelor de import și a preferințelor* aproape complet. Totodată, în zona de liber schimb nu există politici tarifare comune cu altele și pentru evitarea re-exporturilor se utilizează sistemul originii mărfurilor.

Până la finele anului 2014, Republica Moldova va beneficia de un regim preferențial de comerț cu UE, iar ulterior urmează să fie implementate norme care să intre în concordanță cu cele ale UE, în ceea ce privește comerțul cu mărfuri, servicii, forța de muncă etc. Aceasta se va face în scopul ca agenții economici să se conformeze cerințelor existente pe piața respectivă și o liberalizare graduală pentru a putea pregăti piața Moldovei pentru o deschidere totală după semnarea acordului de liber schimb cu UE.

O verigă importantă a Acordului de liber schimb – concurența. Lipsa concurenței libere în țara noastră constituie un impediment în dezvoltarea pieței locale. Deci, armonizarea legislației cu cea a UE în cadrul Acordului de asociere va schimba substanțial starea de lucruri. La acest capitol sunt prevăzute principiile de bază care recunosc importanța concurenței libere și nedeterminate în relațiile lor de comerț, sunt fixate prevederi referitoare la monopolurile de stat și întreprinderile publice și fiecare parte se obligă să supună aceste întreprinderi legilor cu privire la concurență. În plus, Uniunea Europeană și Moldova au fixat în alegerea să elimine distorsiunile create de subvenționare care afectează comerțul.

2. Suportul financiar acordat de către instituțiile financiare internaționale

Sovietul Directorilor Grupei Bancii Mondiale a acceptat acordarea Republicii Moldova a unui grant de 30 mil. dolari SUA. Aceste mijloace financiare sunt destinate într-o măsură în creștere în realizarea programului de reforme și stimularea creșterii economice, îmbunătățirea mediului de afaceri, consolidarea stabilității și dezvoltarea sectorului financiar, sporirea eficienței cheltuielilor de stat și promovarea proiectelor ecologice. Aceasta este prima tranșă din cadrul realizării Strategiei de parteneriat a Bancii Mondiale cu Republica Moldova pe anii 2014-2017. Următoarea tranșă se va teapă în a doua jumătate a anului. Suma totală a proiectelor în cadrul Strategiei va constitui 450 mil. dolari SUA, din care 250 mil. dolari SUA vor fi acordate de către Agenția pentru dezvoltarea internațională și 200 mil. dolari – de către Banca Internațională de Dezvoltare și Reconstrucție. Suma generală a mijloacelor, prevăzute pentru acordarea asistenței în cadrul aflării în vigoare în vremea de față a Strategiei de parteneriat a Bancii Mondiale cu Moldova pe anii 2014-2017 constituie 570 mil. dolari SUA.

3. Noua strategie a BERD pentru Republica Moldova

Consiliul de directori al BERD a adoptat o nouă strategie pentru Republica Moldova, care stabilește prioritățile și obiectivele băncii până în 2017. Strategia BERD pentru țara noastră se axează pe susținerea

sectorului privat, promovarea standardelor europene și a integrării regionale. BERD își reiterează angajamentul de a ajuta Moldova în continuarea reformelor necesare pentru a avansa la o economie de piață deschisă. Astfel, strategia BERD vizează trei aspecte:

1. *Crearea condițiilor pentru dezvoltarea sectorului privat:* BERD va sprijini măsurile de îmbunătățire a mediului de afaceri, atât prin proiecte investiționale care contribuie la atragerea investițiilor străine directe, cât și prin dialog cu autoritățile din Moldova întru promovarea reformelor.

2. *Promovarea standardelor europene și integrarea regională:* BERD va investi în proiecte care vor ajuta Republica Moldova să dezvolte exporturile cu valoare adăugată, în special în industria agroalimentară. În plus, BERD va continua să finanțeze modernizarea infrastructurii pentru a dezvolta legăturile cu țările vecine, precum și în infrastructura de transport local pentru a aduce producătorii interni mai aproape de piețele lor. Banca va contribui la consolidarea securității și eficienței energetice și va ajuta la dezvoltarea sectorului de telecomunicații.

3. *Consolidarea comercializării și sustenabilității întreprinderilor municipale:* BERD va continua să finanțeze companiile regionale și municipale de alimentare cu apă, va explora modalități de modernizare a sistemelor de termoficare și de gestionare a deeurilor solide și va promova parteneriatele public-privat în acest sector.

O atenție deosebită va fi acordată problemelor din sectorul bancar și va susține, de asemenea, consolidarea independenței Băncii Naționale.

4. Dezvoltarea durabilă verde a Republicii Moldova

Guvernul Republicii Moldova”, în parteneriat cu Programul Național pentru Dezvoltare și Executivul Danemarcei își propune să promoveze dezvoltarea unei economii ecologice, în contextul Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova-2020, a prevederilor Acordului de Asocieră cu Uniunea Europeană, dar și a discuțiilor din cadrul ONU privind noua agendă de dezvoltare, la care Moldova participă activ.

Programul ONU pentru Mediu, demonstrează că înverzirea economiei nu reduce nivelul de bunăstare și nici nu compromite procesul de creare a locurilor de muncă, ba dimpotrivă, impulsionează progresarea acestor procese. Consultările despre viitorul pe care Moldova și-l dorește au arătat că aspirațiile de dezvoltare și eradicare a sărăciei sunt legate de dorința de a avea locuri de muncă decente și un mediu ambiant curat. imedia.info/stiri/moldova-va-promova-economia-verde-si-dezvoltarea-durabila-74814.html

5. Programe de granturi pentru agricultori

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a lansat două programe de granturi pentru producătorii agricoli, care au drept obiectiv facilitarea accesului pe piețele de desfacere, dar și pentru sporirea productivității printr-un management durabil al solului.

În cadrul primului program, granturile investiționale vor fi destinate achiziționării echipamentului tehnologic și a utilajului destinat infrastructurii post-recoltare în horticultură cu un plafon maxim de 350 mii dolari SUA. Baniile vor fi acordate agricultorilor care se vor asocia în grupuri din cel puțin 5 membri (persoane fizice sau juridice). Grupurile de producători vor putea mai ușor să intre pe anumite piețe și să asigure cantități mai mari de produse decât producătorii individuali.

Cel de-al doilea program prevede acordarea suportului financiar nerambursabil post-investițional producătorilor agricoli care au implementat tehnologii de management durabil al solului. Plafonul maxim al granturilor în cadrul acestui program este de 20.000 de dolari pentru fiecare beneficiar și nu va depăși 50% din investiția efectuată. Eligibili pentru program vor fi producătorii agricoli, care începând cu noiembrie 2013 au investit în utilaje agricole și echipamente performante. Agricultorii pot participa în ambele Programe de granturi, precum și Programul național de Subvenționare. Ambele programe de granturi fac parte din proiectul Băncii Mondiale privind Agricultura Competitivă în Moldova, care a fost lansat în 2012.

Un suport substanțial în modernizarea sectorului animalier urmează să fie Acordul încheiat între Polonia și Republica Moldova. Acest Acord va permite restructurarea și modernizarea agriculturii, în special a fermelor specializate în producția de produse agricole tradiționale (lapte, carne), precum și a altor produse agricole competitive. De asemenea, această asistență va contribui la utilizarea investițiilor în tehnologii moderne pentru procesarea produselor agroalimentare.

Documentul prevede obținerea unui credit de asistență în condiții favorabile. Astfel, Guvernul Poloniei va acorda Republicii Moldova un credit în sumă de 100 de milioane de euro pentru o perioadă de 25 de ani, cu rata anuală de 0,15% și o perioadă de grație de cinci ani. Acordul va contribui la asigurarea punerii în aplicare a prevederilor Acordului de Asocieră între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

Guvernul Suediei va oferi Republicii Moldova aproximativ 100 de milioane de euro, în urm torii apte ani, pentru realizarea reformelor. Aceasta prevede Strategia Guvernului Suediei bazat pe rezultate privind cooperarea în domeniul reformelor cu Europa de Est pe anii 2014-2020.

6. Dezvoltarea i sus inerea întreprinderilor din sectorul privat

Pentru a putea fi realizat această premis este necesar simplificarea procedurii de ini iere a afacerilor, facilitarea fluxului de credite, dar i înl turarea barierelor neargumentate pentru comer . În acest scop a fost elaborat Strategia de dezvoltare a sectorului Întreprinderilor Mici i Mijlocii. În contextul continu rii reformelor structurale i în conformitate cu Strategia „Moldova 2020” Ministerul Economiei a elaborat alte strategii i planuri de ac iuni i 20 de legi de natur s desc tu eze economia na ional i s sporeasc competitivitatea întreprinderilor locale pe pia a european .

Calcul ri de prognoz a indicatorilor macroeconomici ai Republicii Moldova pentru perioada 2015-2017.

Prognozarea principalilor indicatori macroeconomici privind dezvoltarea Republicii Moldova în anii 2014 i 2015-2017 porne te de la ipoteza c , în ar , s-au înregistrat tendin e de ameliorare a situa iei socio-economice, influen ate de rezultatele benefice ale anului 2013, de apropierea Republicii Moldova de modelele de dezvoltare a rilor Uniunii Europene, în leg tur cu semnarea Acordului de asociere cu UE, ceea ce inspir la o evolu ie a economiei na ionale în viitor mai dinamic , decât în trecut.

Calcul rile de prognoz s-au efectuat în baza modelului macroeconomic [2] cu aportul pachetului econometric Eviews. Modelul econometric utilizat în 2014 pentru prognozarea principalilor indicatori macroeconomici con ine 52 de variabile endogene i 24 de variabile exogene, dintre care 12 variabile binare (Dummy).

Influen a extern asupra economiei na ionale este caracterizat de astfel de variabile mondiale ca evolu ia PIB-ului mondial, IPC mondial, evolu ia pre ului la produsele petroliere i gazele naturale. Ca factor extern poate fi considerat i evolu ia remiten ilor.

Factorii exogeni interni sunt: agregatul monetar M2; cursul mediu de schimb al dolarului; cheltuielile bugetului public.

O parte din factorii exogeni sunt prognoza i de institu iile abilitate în domeniu: indicatorii mondiali – de Fondul Monetar Interna ional [3], cheltuielile publice – de Ministerului Finan elor al RM [4], cursul de schimb al dolarului – de Banca Na ional a RM.

Al i factori exogeni sunt prognoza i în baza unor serii trimestriale, în afara modelului de baz ca remiterile, masa monetar cu implicarea exper ilor. Astfel se presupune o descre tere în continuare a ratei dobânzii la creditele acordate pân la 10% în anul 2017. o evolu ia anual a masei monetare în mediu cu 16,6%, o descre tere neesen ial a num rului popula iei.

În anul 2013 a avut loc o evolu ie peste a tept ri a volumului de remiten e (1609 mil. USD), cu toate c nivelul anul 2008 (1660 mil. USD) nu a fost atins. Exper ii în domeniu prognozeaz o evolu ie mai lent a remiten ilor pentru anii viitori.

În anul 2013 s-a produs o devalorizare pronun at a leului fa de dolar i se presupune c tendin a de devalorizare se va p stra astfel c , în anul 2017, acesta va atinge nivelul de 13,9 lei/USD. Cheltuielile bugetare conform prognozei Ministerului Finan elor în anul 2017 vor constitui 52215 mil. lei.

Evolu ia în dinamic a indicatorilor macroeconomici principali ai R. Moldova este determinat de specificarea regresiiilor i de valorile factorilor exogeni (Tabelul1)

Tabelul 1. Valorile indicatorilor exogeni pentru anii 2012-2017

		2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rata dobânzii la creditele acordate	%	13,34	12,26	11,3	10,8	10,4	10,0
Indicele ratei dobânzii la creditele acordate	2000=100	40,07	36,82	33,94	32,4	31,24	30,0
Agregatul monetar M2, la sfâr it de an	mil. lei	34915	45117	53095	62199	71540	80236
cre terea anual	%	23,5	29,2	17,7	17,1	15	12,2
Num rul popula iei RM	mii	3559,5	3559,5	3557,6	3557,8	3556,3	3555,2
Remiten e de peste hotare	mil.USD	1494,2	1609	1649	1690	1733	1776

		2012	2013	2014	2015	2016	2017
creșterea anuală	%	3,5	7,7	2,5	2,5	2,5	2,5
Indicele prețurilor de consum mondial	2000=100	159,3	165	170,8	176,7	183,1	189,4
creșterea anuală	%	3,9	3,6	3,5	3,4	3,6	3,5
PIB mondial	mil.USD, prețuri anuale 2000	49537,8	51026	52856	54906	57075	59329
creșterea anuală	%	3,2	3,0	3,6	3,9	4,0	4,0
Indicele prețurilor mondiale la produsele alimentare	2000=100	214,3	214,1	206,4	195,6	195,1	194,7
creșterea anuală	%	-4,2	-0,1	-3,6	-5,2	-0,3	-0,2
Indicele prețurilor mondiale la gazele naturale	2000=100	285	273,8	266,7	266,7	266,7	266,7
creșterea anuală	%	11	-3,9	-2,6	0,0	0,0	0,0
Indicele prețurilor mondiale la produsele minerale	2000=100	371,9	365,2	365,9	320,9	285,7	263,8
creșterea anuală	%	1,0	-1,8	0,2	-12,3	-11,0	-7,7
Cursul de schimb al monedei naționale	lei/USD	12,11	12,6	13,2	13,4	13,6	13,9
Cheltuielile publice	mil.lei	35366	38654	43243	46741	49227,1	52215

Sursa: Elaborat de autori în baza datelor FMI [3] și a viziunilor experților în domeniu [4].

Evoluția indicatorilor exogeni mondiali, estimată de FMI, se presupune a fi următoarea:

Indicele prețurilor de consum va fi în creștere în mediu cu 3,5% pe an;

Prețul la gazele naturale va înregistra o scădere în 2014 cu 2,6%, iar în următorii ani se va păstra la același nivel;

Prețurile la produsele minerale vor evolua în scădere;

Prețurile la produsele agroalimentare se vor reduce anual în mediu cu 3%;

PIB mondial va crește anual în mediu cu 4%.

La prognozarea indicatorilor endogeni a modelului pentru 2014-2017 (Tabelul 2) au fost implicate experiențele astfel evoluția unor indicatori a fost modificată, în particular indicele prețurilor de consum și evoluția producției agricole în prețuri constante. În anul 2013 s-a înregistrat o creștere record a PIB-ului determinată, în mare măsură, de evoluția sectorului agricol. După o astfel de evoluție a producției agricole în 2013, este logic de a se aștepta la o scădere în 2014.

Deoarece o cotă mare a industriei ocupă industria prelucrătoare, fluctuațiile de creștere a acestui sector sunt influențate de situația din sectorul agricol. Ritmul de creștere a PIB-ului pentru anii de prognoză este determinat de ritmul de creștere a acestor ramuri și a serviciilor. Pentru anii 2014-2017 cota parte în creșterea valorii adăugate în economia națională nu suferă modificări esențiale în comparație cu 2013: sectorului agricol îi revine 11%, industriei - 17% și serviciilor în jurul de 56%.

Calculările demonstrează că în anul curent ne putem aștepta la o creștere a PIB de 3,7%, iar în următorii 3 ani – de 15%, cu o medie anuală de creștere de 4,8%. Aceste ritmuri de creștere economică corespund potențialului existent la momentul economiei naționale și scenariul în cauză poate fi considerat ca unul de dezvoltare moderată. Creșterea PIB-ului pe perioada de prognoză va fi asigurată de creșterea componentelor de formare a acestuia: industria, agricultura, serviciile și a. Astfel producția industrială va crește cu 7,4% în medie pe an, producția agricolă – cu 5,7%, investițiile în active materiale pe termen lung – cu 5,4%. Exporturile vor crește cu cca. 11% anual, iar importurile – cu 5,7%. Creșterea cu ritmuri superioare a exporturilor față de import va duce practic la păstrarea la același nivel a deficitului balanței comerciale. Salariul nominal mediu lunar se va majora cu cca. 6,3% anual și va atinge în anul 2017 aproape 5 mii de lei. Va avea loc o scădere ușoară a ratei omajului, influențată de evoluția economică, dar și de scăderea populației economice active.

Tabelul 2. Evolu ia în dinamic a indicatorilor macroeconomici principali în 2012-2017

	Unitatea de m sur	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		efectiv		estim.	prognoz		
PIB nominal	mild. lei	88,2	99,9	108,3	119,3	130,3	141,4
Fa de anul precedent în pre uri comparabile	%	99,3	108,9	103,7	105,4	104,7	104,2
Indicele pre ului de consum mediu anual	%	104,6	104,6	105,8	106	105,8	105,7
Cursul mediu de schimb al leului	lei/USD	12,11	12,59	13,18	13,43	13,63	13,85
Export de bunuri	mil.USD	2161,9	2399	2652,4	2940,4	3264,6	3625,4
Fa de anul precedent	%	97,5	111	110,6	110,9	111	111
Import de bunuri	mil.USD	5213	5493	5780	6164	6517	6844
Fa de anul precedent	%	100,4	105,4	105,2	106,6	105,7	105
Soldul balan ei comerciale	mil.USD	-3051	-3094	-3127	-3223	-3252	-3218
Produc ia industrial în pre uri curente	mild.lei	36,0	38,0	42,5	47,6	53,3	60,0
Fa de anul precedent în pre uri comparabile	%	98,1	106,8	106,6	107,1	107,3	107,8
Produc ia agricol în pre uri curente	mild.lei	19,9	24,4	24,2	26,6	28,9	31,2
Fa de anul precedent în pre uri comparabile	%	77,6	138,3	95	106,9	105,2	105
Investi ii în active materiale pe termen lung	mild.lei	16,6	18,5	20,7	23,0	25,7	28,7
Fa de anul precedent în pre uri comparabile	%	95,8	102,3	105,3	105,3	105,4	105,4
Salariul nominal mediu lunar	lei	3386	3765	4153	4423	4704	4994
Fa de anul precedent	%						
nominal		111,3	111,2	110,3	106,5	106,3	106,2
real		106,4	106,3	104,3	100,5	100,5	100,5
Fondul de remunerare a muncii	mild.lei	39,7	44,6	49,7	54,9	60,1	65,4
For a de munc	mii pers.	1214,5	1236	1225	1214	1205	1197
Num rul angaja ilor în economia na ional	mii pers.	1146,8	1172,8	1165,7	1157,5	1151	1144
Rata omajului		5,6	5,1	5,0	4,9	4,7	4,6

Sursa: Elaborat de autori în baza modelului macroeconomic cu utilizarea datelor statistice.

Men inerea ratei infla iei la un nivel redus i a stabilit ii cursului de schimb al leului reprezint o condi ie necesar pentru stabilitatea economico-financiar i dezvoltarea economiei. Pentru anii 2015-2017 se prognozeaz fluctua ii neesen iale ale cursului de schimb al leului i o reducere uoar a ratei infla iei. Astfel se prevede c în anul 2017 cursul de schimb al leului va fi de 13,85 lei pentru un dolar american, fa de 12,59 lei în anul 2013 ori o depreciere de 10% pe parcursul a 4 ani, iar indicele pre urilor de consum se va men ine în jurul la 105,8%.

De rând cu trendul pozitiv al indicatorilor preconiza i pentru perioada de prognoz , dup cum s-a mai spus, nu este exclus îns i pericolul unui ir de riscuri i factori negativi de influen , atât interni cât i

externi, care ar putea perturba evoluția normală a economiei naționale. Deci există o probabilitate ca parametrii indicatorilor macroeconomici prognozați pentru perioada 2015-2017 să difere de cei real obținuți în virtutea unor modificări în evoluția economiei naționale parvenite pe parcurs, vizavi de conjunctura economiei mondiale, stabilitatea situației politice din regiune și din interiorul țării, de ajutoarele acordate Republicii Moldova de către instituțiile financiare internaționale și de donatori, precum și de alte situații, care la moment nu pot fi prevăzute.

Referințe bibliografice

1. DOBRESCU, E. *Macromodels of the Romanian Market Economy*. București: Ed. Economică, 2006. 326 p.
2. TOACĂ, Z. Conceptul modelului econometric al economiei naționale a R. Moldova. In: *Creșterea economică în condițiile internaționalizării: conferință științifică internațională*, 20-21 octombrie 2011. Ediția a VI-a. Chișinău: IEFS, 2011, vol. I, pp. 405-411.
3. Report for Selected Country Groups and Subjects [accesat 26 octombrie 2013]. Disponibil: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/01/weodata/weorept.aspx>
4. MINISTERUL FINANTELOR AL REPUBLICII MOLDOVA. CBTM pe anii 2015-2017 din 25 martie 2014 [accesat 6 mai 2014]. Disponibil: <http://www.mf.gov.md/middlecost/cbtm2015/25martie>

Recomandat spre publicare: 18.04.2014